

PIĘĆDZIESIĄTKA POLITECHNIKI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ
Zwierzyniec - Szczaworyż/Grochowiska - Busko-Zdrój
2 razy 25 km, 23.05.2015

W Zwierzyńcu Wojewodziny się rajd zaczyna, 1
jedni na Szczaworyż, drudzy na Grochowiska,
z władz uczelni niestety dziś nikogo nie ma,
ale jest koszulka uroczystościom bliska. 2

Obserwują grupy okoliczni mieszkańcy,
przeróżny drób z obejść, pieski, krowy na łąkach,
w dyskusjach - grodziska tutejsze, trend powstańczy,
po wczorajszej ulewie coraz więcej słońka.

W Szańcu zabezpieczony stary dwór obronny, 3
oglądamy go z zewnątrz, gadka z właścicielem,
perspektyw zabytku nie jest wyjawic skłonny,
pewnie renowacja kosztowałaby wiele.

Źródło „Stok” ciut niżej przykładnie odnowione, 4
w otocze łęgu wiązowo-jesionowego,
święty Nepomucen zwrócony w cieku stronę,
podziwiamy wnętrza kościoła pokutnego. 5

Przewodniczka Marta, specjalistka od świętych,
rozszyfrowuje w mig obrazy, naw, ołtarzy,
proboszcz malowaniem ogrodzenia zajęty,
kluczami od świątyni Krzysztofa obdarzył.

Krótkie przejście po starym cmentarzu grzebalnym, 6
z powstańcami, z dziewiętnastowieczną kaplicą, 7
pokłon głów świętym z cokołów monumentalnych, 8
ci swą obecnością polskie rozdroża szczyca.

Kurhan w Żernikach Górnych - ślad starożytności, 9
święty Jakub Starszy patron tych Ziem na wzgórzu, 10
Matka Boska Szczaworyska rajdowców gości,
grodziska na szczycie, cmentarze na podnóżu. 11

Źródło Jakuba słynne ze zdrowotnej wody,
mała buteleczka - gwarancja odmłodzenia,
ksiądz miły, dobra dusza, miłośnik przyrody,
życzy uczestniczącym w rajdzie powodzenia.

Drogi wśród pól z kałużami, błotniste, śliskie,
jakże częste spacery bocianów na łąkach,
ryki pasących się byczków także niezwykle,
głosy pawi, gęsi, kaczek, kosa, skowronka.

Wreszcie i lasy Ponidzia tuż za torami, 12
pierwsze grzyby, pachnące konwalie, sarenki,
miejsce pamiętnej bitwy pod Grochowiskami, 13
o Polskę - we wspomnieniach i dzisiejsze lęki.

W ariańskich Pęczelicach ślad zboru-spichlerza,	14
obok Ostra Góra, szczyt Garbu Wójczańskiego,	15
grupa na Busko-Zdrój wśród treli ptasich zmierza,	16
mały rezerwat typu słonoroślowego.	
Ujęcia wody pitnej, nowoczesny kościół,	17
wśród sadów eleganckie wille, pałacyki,	
jesteś w przeuroczym kurorcie polskim gościu,	
zdrów się stajesz od miejsca tego poetyki.	
Dróg rowerowych dużo po miasta obrzeżach,	
pamiątkowe zdjęcie obok „Sosny Weleckiej”,	18
ta sosna niezwykłość Kielecczyny poszerza,	
choć kradzież spod niej piachu działanie zdradzieckie.	
Maki Siesławickie kłaniają się rajdowcom,	
w karę boską (Karabosy) nie za bardzo ci młodzi wierzą	19
stację końcową kolei trawsko zarosło,	20
wkrótce park buskiego uzdrowiska za miedzą.	
Cichy Park Zdrojowy, Sanatorium „Marconi”,	21
kawy w kubku do picia na wynos nie dają,	
wiata przed świętą Anną od deszczu nas chroni,	22
Belona, Byczą Górę - nasi podziwiają.	23
W aurze parkowej nastrojowa muzyka,	
od „Marconiego”, grajków, restauracyjek,	
przy deptaku Dersław, Leszek Biały nas wita,	24
w tym kurorcie z dala od problemów się żyje.	
Przy świętym Leonardzie grób twórcy kurortu,	25
kościół farny z odnowionym murem jak nowy,	26
budynek klasztorny przykładem dyskomfortu,	27
czas na zabawę w Zwierzyńcu, Krzysiek gotowy !	
Ognisko furczy, kielbaska, chlebek się praży,	
Piotrek uruchamia nastrojową muzykę,	
o kolejnej „Pięćdziesiątce” cicho się marzy,	
tańce, śpiewy, wspomnienia - doznania obfite.	
Renacie już uszedł stres, Krzyśkowi ból nogi,	
dyskoteka w obiekcie Nadleśnictwa żywa,	28
„Setka” dziś dokumentowana - w pół drogi,	
AKTK, Politechnika, Goście - WIWAT !!!	

Kielce, 25. maja 2015 r.

Stanisław Janusz Komorowski „Roch”.
Przewodnik Świętokrzyski PTTK

PRZYPISY

1. Zwierzyniec k. Buska, rodzinny dom p. Bożentyny Pałki- Koruba, Wojewodziny.
2. Koszulka okolicznościowa Złazu (czerwona), z napisami żółtymi upamiętniającymi 50-lecie Politechniki Świętokrzyskiej (1965-2015), wydana uczestnikom rajdu.
3. Zabezpieczony stary dwór obronny z kamienia szanieckiego, z lat 1580/1609, fundacji Padniewskich, po 1815 r. opustoszony, teraz w rękach prywatnych, nazwany „Murowaniec”.

4. Atrakcja Szańca, ciekawa architektura czynnego od wieków źródła (mury, alejki, drzewa, roślinność, tablica edukacyjna, Towarzystwo Miłośników Szańca, 2014).
5. Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z 1499, ufundował Krzesław z Kurozwęk, w ołtarzu bocznym obraz św. Stanisława Franciszka Smuglewicza, zegar słoneczny z XVI, napisy pamiątkowe i epitafijne.
- 6/7. Kaplica cmentarna z prochami właścicieli Szańca z roku 1876. Na cmentarzu prochy powstańców styczniowych z 1863.
8. Pomniki przydrożne w Szańcu z końca XIX w., na cokółach podobizny św. Nepomucena, św. Floriana, św. Judy Tadeusza.
9. Mogiła-kurhan sprzed 3,5 tys. lat, z epoki brązu, ślady kultury trzcinieckiej, ceramika sznurowa w Żernikach Górnych.
10. Kościół p.w. św. Jakuba Starszego w Szczaworyżu z 1630 r., w ołtarzu głównym MB Szczaworyska z XVI w. z zasuwą z wizerunkiem św. Jakuba Starszego.
11. Wczesnośredniowieczne grodzisko w kształcie trapezu do czasu włączenia Małopolski do Polski Piastowskiej.
12. Linia kolejowa Kielce - Busko-Zdrój powstała w 1954 r., w 2004 r. wstrzymano przewozy pasażerskie z uwagi na małe jej obciążenie. Były plany przedłużenia jej do Żabna, nic z nich nie wyszło. Nadal funkcjonuje dla przewozów towarowych.
13. Jedna z najkrwawszych bitew Powstania Styczniowego, 18.03.1863, Marian Langiewicz wsparty żuawami śmierci Francois de Rochebrune przeciw Czengeremu, dowódcy wojsk rosyjskich. Na miejscu pamiątkowy krzyż i kamień ufundowany przez PTTK.
14. Resztki zboru Stanisława Gnoińskiego w Pęczelicach z 1579 r., zamienionego później na spichlerz. Źródło u podnóża figury św. Floriana, początek strumienia Strugi.
15. Szczyt Ostra Góra, 263 m, kulminacja Garbu Wójczańsko-Pińczowskiego, odsłonięcie mezozoiczne spod osadów trzeciorzędowych.
16. Rezerwat florystyczny/słonoroślowy w Owczarach, 0,6 ha, 1959, w Szanieckim Parku Krajobrazowym, podłoże gipsowe, słone bagna, roślinność słonolubna.
17. Między innymi "Nurek" od strony Owczar i „Filip” od strony Wełcza. Kościół p.w. św. Brata Alberta z końca XX przy drodze od dworców PKP i PKS ku Parkowi Zdrojowemu.
18. Pomnik przyrody - Sosna Wełcka, od 2002 r., z wyeksponowanym ukorzeniem wys. ~ 3,8m, po wybraniu przez okoliczność ludność piasku.
19. Uroczysko „Karabosy”, rezerwat skalno-stepowy w sołectwie Siesławice, zjawiska krasu gipsowego, korytarze podziemne, zapadliska (gdzie ginęły w nich zwierzęta, ludność uważała to za karę boską).
20. Dworzec Kolejowy z czasów PRL-u przeznaczony na różne cele, połączenia pasażerskie całkowicie wstrzymano w 2004 r., obiekty ok. 4 km za miastem, bez perspektyw.
21. W 1828 r. miasto i włości buskie obejmuje generał napoleoński Feliks Rzewuski, zakłada spółkę Wody Mineralne, początek uzdrowiska 1836, leczenie solankami, ługami, wodą siarkową, borowiną. Ogród Zdrojowy wg Ignacego Hanusza, styl angielsko-francuski. Centralnym miejscem Ogródu od 1836 były „Łazienki” wybudowane przez Henryka Marconiego, dzisiejsze Sanatorium Marconi. Przed „Marconim” słynna Aleja Gwiazd z nazwiskami artystów na tle herbu Buska.
22. Kaplica Zdrojowa św. Anny w Parku Zdrojowym, wybudowana ze składek kuracjuszy w 1888, obecnie kościółek filialny nowoczesnego kościoła p.w. Brata Alberta.
23. Pomnik piewcy Ziemi Buskiej Wojciecha Belona (1952-1985) przed Buskim Centrum Kultury (2008). Naprzeciwko najstarsza część osady, tzw. Bycza Góra, gdzie w czasach pogańskich bogu Welesowi składano ofiary z wołu.
24. Willa Dersława przy deptaku z 1903/06, ku pamięci rycerza Dzierżka (Dersława), fundatora pierwotnego kościółka św. Leonarda (1166) i klasztoru Norbertanek (1180/86).
Także przy deptaku u stóp Byczej Góry pomnik księcia Leszka Czarnego z 2012, który przyznał osadzie prawa miejskie w 1287 r.
25. Obecny kościółek św. Leonarda z 1699 r., przy dawnym cmentarzu grzebalnym z miejscem spoczynku twórcy uzdrowiska gen. Feliksa Rzewuskiego, + 1841.
26. Obecny kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z 1720/30 z obrazem MB Franciszka Smuglewicza w ołtarzu głównym i figurą NMP Niepokalanego Poczęcia przed kościołem z 1738 r..
27. Obok kościoła zaniedbany obiekt po przebudowach, na miejscu pierwotnego klasztoru Norbertanek. Klasztor został skasowany w 1819, później siedziba Sądu Rejonowego, widoczna do dziś tablica dziękczynna założyciela klasztoru - Dersława/Dzierżka, + 1241 z XVI w..
28. Obiekt Nadleśnictwa Chmielnik w Zwierzyńcu, kilka stołów z ławami, wiatami niedaleko od głównej trasy Kielce - Busko-Zdrój.